

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta § 30
Kaupunginhallitus § 86

08.04.2020
04.05.2020

Perusterveydenhuollon resurssiselvitys

110/01.01.01/2020, 346/01.01.01/2019

SOTEV 08.04.2020 § 30

Lisätiedot:

sosiaali- ja terveystieteiden johtaja Ulla Tikkanen, puh. 050 355 3246
johtava ylilääkäri Pia Höglund, puh. 050 379 4491
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Edellinen perusterveydenhuollon resurssiselvitys tehtiin vuonna 2015. Vuoden 2014 alussa voimaan tulleen terveydenhuoltolain (1326/2010) 48 §:n mukaan kuntalainen saa valita julkisen terveydenhuollon hoitopaikkansa koko maan alueelta kirjallisella ilmoituksella. Kauniaisten terveyskeskukseen kirjautui vuoden 2014 lopulla asiakkaita muista kunnista 640 henkilöä, sen jälkeen noin 200 terveyskeskuvaihtajaa vuosittain ja vuoden 2019 lopussa heitä oli 1600, maaliskuussa 1726 henkilöä. Koko aikana vain noin 50 on vaihtanut hoitopaikkansa pois Kauniaisista.

Hoitopaikkaa vaihtaessaan kuntalainen valitsee samalla kaikki perusterveydenhuollon palvelut. Terveyskeskuksen tulee tarjota vaihtajalle palvelut samalla tavalla kuin omalle väestölleen. Näitä palveluita ovat avosairaanhoido, lasten- ja äitiysneuvola, muu terveysneuvonta, fysioterapia sekä suun terveydenhuolto.

Hoitopaikan vaihtajat käyttävät aktiivisesti palveluita ja kaikkien vastaanottopalvelujen osalta peittävyys on 69 %. Asiakas- ja kävijämäärät ovat lisääntyneet tasaisesti sekä terveydenhuollon että suun terveydenhuollon palveluissa. Suun terveydenhuollossa 11 % asiakkaista on hoitopaikan vaihtajia. Neuvoloiden asiakasmäärät ovat olleet alusta suuria ja hoitopaikan vaihtajien osuus on noin 13 % ja myös fysioterapian ja apuvälinepalvelujen sekä muiden asiantuntijapalvelujen kysyntä on lisääntynyt.

Resurssien riittävydestä kertoo hoitotakuun toteutuminen ja kiireettömään hoitoon pääsy aika. Strateginen tavoite hoitoon pääsystä 10 vuorokauden aikana ei ole toteutunut. Tällä hetkellä kiireettömälle vastaanotolle joutuu odottamaan keskimäärin 30 vuorokautta, mikä lisää työmäärää kiireevastaanotolla. Hallituksen suunnittelema hoitotakuun laskeminen 7 vuorokauden lisää tarvetta vastaanottoajolle.

Vastaanottotyössä lääkäreiden ja hoitajien erilliset vastualueet ovat viime vuosina lisääntyneet tartuntatauteihin liittyvien tehtävien ja erikoissairanhoidosta perusterveydenhuoltoon seurantavastuuseen siirtyneiden potilasryhmien kasvun myötä. Erilaisia lakisäätteisiä tehtäviä, muita kuin sairausvastaanotto, on terveyskeskuksella noin kahden lääkärin työpanoksen verran. Työaikaa suunnataan sektorityöhön neuvolaan (0.5 vakanssia), kouluihin (0.5) ja vanhuspalveluihin (0.5). Lisäksi lääkäreillä on omia vastualueita: koulutus ja ohjaus (Kauniaisten terveysasema on HY:n koulutusterveyskeskus), hallinnolliset tehtävät, lasten- ja naistentaudit ja ehkäisy sekä

kuntoutus. Terveysasemalla on tarjolla geriatrin, pediatriin ja gynekologin (ostopalvelu) erikoisalan palveluja.

Perinteisten sydän-, diabetes- ja astma-vastuualueiden lisäksi hoitaja-lääkäreitä tarvitaan nykyisin myös esim. reuma-, C-hepatiitti- ja ihotauti-potilaiden (kryo) hoidossa sekä lakisääteisessä terveystarkastustoiminnassa (pakolaiset ja maahanmuuttajat, pitkäaikaistyöttömät ja omaishoitajat). Väestö edelleen vanhenee ja vanhuspalvelujen tarpeet kotona asumisen tukemisessa ovat vaativampia.

Toimiakseen hyvin, tulee terveydenhuollon resurssien olla riittävät. Sen lisäksi tarvitaan hyvät toimintatavat, hyvä työkuultuuri ja kannustavaa johtamista. Terveysasemalla on tehty monipuolista kehittämistyötä ja rakennettu ilmapiiriä, joka tukee sekä henkilökunnan että kuntalaisten kyvykkyyttä omaksua uusi digitaalinen työkuultuuri, kun Apotti sen mahdollistaa. Esim. Apotin Maisa tulee muuttamaan työkuultuuta mahdollistamalla kaksisuuntaisen viestivaihdon asiakkaan ja ammattilaisen välillä.

Työn luonteen muutos vahvemmin digitaaliseen, konsultoivaan ja etäpalveluun pohjautuvaan toimintamalliin edellyttää kiirevastaanoton toimintamallin uudistamista. Kun lääkäri-hoitajatiimi huolehtii kiirevastaanotosta, vapautuu muilta lääkäreiltä aikaa vastaanottoon, mikä mahdollistaa keskeytymättömän työhön ja potilaiden asioihin paneutumisen.

Myös tarve ohjata monitarpeisia palvelujen käyttäjiä yhä aikaisemmin hoitajakäynnille on ilmeinen. Toimintaa on pilotoitu yksittäisten asiakkaiden kanssa siten, että asiakkaan vastuuhenkilönä on ollut fysioterapeutti ja sairaanhoitaja, joka tarvittaessa tekee yhteistyötä lääkärin tai monialaisen tiimin kanssa.

Resurssitarve näiden toimintatapojen käyttöönottoon on lääkäri, sairaanhoitaja ja terveydenhoitaja. Vastaava hammaslääkäri aloittaa kesäkuussa 2020, joten suun terveydenhuoltoon arvioitu resurssitarve (60% hammaslääkäri – 1 hammashoitaja) tuodaan käsittelyyn vuoden 2021 talousarviovalmistelun yhteydessä.

Lisääntyvän palvelukysynnän ja jo nyt havaitun vastaanottoilojen niukkuuden vuoksi on tarve selvittää tilatarpeita ja toiminnan järjestämistä lähivuosina ja pidemmällä yli 10 vuoden aikavälillä. Terveysaseman tilat ovat nykyisellään ahtaat ja toiminnan nykykäytäntöjä ajatellen epäkäytännölliset. Tilat on myös rakennettu aikakautena, jolloin toiminta perustui ammattihenkilöiden itsenäiseen toimintaan. Nykyinen, tiimityöhön pohjautuva työskentely hyötyisi merkittävästi siihen suunnitelluista ja soveltuvista tilaratkaisuista. Toiminnan laajentamista normaaleiden vastaanottoaikojen ulkopuolelle esim. iltavastaanotoiksi terveysaseman vastaanotolla ja hammashoitolassa voidaan osassa palvelumuotoja käyttää kuormituksen tasaamiseen. Näin toimitaan jo mm. neuvolassa.

Talouden toteumalukuja tarkasteltaessa terveyskeskusvaihtajien määrä on heijastunut myös myyntituottojen kertymään. Vuoden 2019 myyntituotot olivat 79 % suuremmat vuoteen 2014 verrattuna. Toimintakulut taas ovat kasvaneet 31 % vuodesta 2014 vuoteen 2019.

Väestönkasvulla Kauniaisissa ei ole suurta vaikutusta terveydenhuollon asiakasmaksujen tulokertymään, kun taas terveyskeskusvaihtajien määrän kasvun suuruus vaikuttaa suoraan siihen, onko esityksenä oleva lisäresurssin tarve kustannusneutraali. Jos terveyskeskusvaihtajien käyntimäärät kasvavat 45-50 % nykytilaan verrattuna, ei lisämäärärahalle ole tarvetta. Alkuvuoden 2020 tilastot kertovat, että terveyskeskusvaihtajien määrä on kasvussa ja 45-50 % käyntimäärien kasvua voidaan pitää varsin todennäköisenä.

Liite: Perusterveydenhuollon resurssiselvitys 2020

Sosiaali- ja terveysjohtaja:

Valiokunta päättää

- merkitä tiedoksi perusterveydenhuollon resurssiselvityksen,
- esittää KH:lle ja KV:lle seuraavia lisäresursseja sosiaali- ja terveystoimeen selostusosassa esitetyin perusteluin:

- kiirevastaanoton toimintamallin uudistaminen: 1 lääkäri (93 000 euroa/vuosi) ja 0,5 sairaanhoitajaa (20 000 euroa/vuosi)
- etävastaanottoimintakonseptin ja siihen liittyvien prosessien määrittelyä ja asteittainen käyttöönotto: 0,5 sairaanhoitajaa(20 000 euroa/vuosi)
- monitarpeisia toistuvasti palveluja tarvitsevien potilaiden ohjaus yhä varhemmin hoitajakäynnille: 1 terveydenhoitaja(40 000 euroa/vuosi)
- suun terveydenhuollon resurssitarve (osa-aikainen (60%) hammaslääkäri (54 000 euroa/vuosi) ja 1 hammashoitaja (33 500 euroa/vuosi)) tuodaan käsittelyyn vuoden 2021 talousarviovalmistelun yhteydessä

.

Johtava ylilääkäri Pia Höglund oli läsnä kokouksessa esittelemässä asiaa.

Päätös:

Valiokunta hyväksyi päätösehdotuksen.

KH 04.05.2020 § 86

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on päättänyt esittää kaupunginhallitukselle seuraavia lisäresursseja sosiaali- ja terveystoimeen, sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsittelyn selostusosassa esitetyin perusteluin:

- Kiirevastaanoton toimintamallin uudistaminen: 1 lääkäri (93 000 euroa/vuosi) ja 0,5 sairaanhoitajaa (20 000 euroa/vuosi).
- Etävastaanottoimintakonseptin ja siihen liittyvien prosessien määrittelyä ja asteittainen käyttöönotto: 0,5 sairaanhoitajaa (20 000 euroa/vuosi).
- Monitarpeisia toistuvasti palveluja tarvitsevien potilaiden ohjaus yhä varhemmin hoitajakäynnille: 1 terveydenhoitaja (40 000 euroa/vuosi).
- Suun terveydenhuollon resurssitarve (osa-aikainen (60 %) hammaslää-

käri (54 000 euroa/vuosi) ja 1 hammashoitaja (33 500 euroa/vuosi)) tuodaan käsittelyyn vuoden 2021 talousarviovalmistelun yhteydessä.

Vakanssilisäysten arvioidaan olevan vuoden 2020 osalta kustannusneutraaleja, koska sekä terveyskeskusvaihtajien että käyntien määrän ennakoidaan kasvavan syksyllä. Terveyskeskusvaihtajien määrä on viime vuosina vakiintunut 15–20 asiakkaaseen/ kk. Tämän vuoden tammi-huhtikuun aikana on kirjautunut 95 tk-vaihtajaa eli kasvua vuoden ensimmäisellä kolmanneksella on ollut keskimäärin 36 %. Myös koronatilanteen vuoksi kaikkien käyntimäärien ennakoidaan kasvavan syksyllä, sillä asiakkaiden hakeutuminen kiireettömään hoitoon on vähentynyt maaliskuussa. Tämän vuoksi ennakoidaan, että vastaanottoaikojen tarve kasvaa merkittävästi syksyllä, jos ja kun rajoituksia asteittain kevennetään.

Kustannusneutraalisuuteen vuoden 2020 osalta vaikuttaa lisäksi se, että resurssilisäykset koskevat vuoden 2020 osalta vain ajanjaksoa 1.9.–31.12.2020.

Perusterveydenhuollon resurssiselvitys 2020 on **oheismateriaalina**.

KJ:

KH päättää perustaa seuraavat virat ja toimet 1.9.2020 lukien:

- Terveyskeskuslääkäri Terveyskeskuslääkärin viran kelpoisuusehtona on laillistettu lääkärin pätevyys sekä suomen ja ruotsin kielen hyvä suullinen ja kirjallinen taito. Tehtäväkohtainen palkka on 5 400 €.
- Sairaanhoitaja Sairaanhoidajan toimen kelpoisuusehtona on sairaanhoidajan tutkinto (L 559/1994 5 § mukainen laillistus) sekä toisen kotimaisen kielen hyvä suullinen ja kirjallinen taito ja toisen kotimaisen kielen tyydyttävä suullinen ja kirjallinen taito. Tehtäväkohtainen palkka on 2 670,82 €.
- Terveystenhoitaja Terveystenhoitajan toimen kelpoisuusehtona on terveystenhoitajan tutkinto (L 559/1994 5 § mukainen laillistus) sekä toisen kotimaisen kielen hyvä suullinen ja kirjallinen taito ja toisen kotimaisen kielen tyydyttävä suullinen ja kirjallinen taito. Tehtäväkohtainen palkka on 2 670,82 €.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.